

Warszawa, dnia 27 czerwca 2014 r.

Poz. 855

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia 24 czerwca 2014 r.

w sprawie nadzoru nad nieletnim

Na podstawie art. 70e ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w zakresie sprawowania nadzoru nad nieletnim, kontrolowania wykonywania przez nieletniego nałożonych na niego obowiązków określonego postępowania, jak również kontrolowania wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 7 § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich, zwanej dalej „ustawą”, nałożonych na rodziców albo opiekuna nieletniego;
- 2) warunki i sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, zakłady pracy albo osoby godne zaufania, którym powierzono sprawowanie nadzoru.

§ 2. Kierownik zespołu kuratorskiej służby sądowej, zwanego dalej „zespołem”, dokonuje rozdziału spraw dotyczących nadzoru z uwzględnieniem podziału terytorialnego i obciążenia pracą.

§ 3. 1. Kurator zawodowy sprawuje osobiście nadzór w sprawach trudnych lub wymagających bezzwłocznego podjęcia czynności.

2. Kurator zawodowy może powierzyć sprawowanie nadzoru kuratorowi społecznemu w przypadku, gdy sprawa nie należy do kategorii wymienionych w ust. 1, w terminie 7 dni od dnia powierzenia mu nadzoru przez kierownika zespołu.

§ 4. 1. Kurator sądowy, któremu powierzono nadzór nad nieletnim, nawiązuje kontakt z nim, jego rodzicami lub opiekunem, nie później niż w terminie 7 dni od dnia powierzenia nadzoru do prowadzenia, informując ich o rozpoczęciu nadzoru.

2. W czasie pierwszego kontaktu kurator sądowy przeprowadza rozmowę z nieletnim, jego rodzicami lub opiekunem, podczas której poucza ich o prawach i obowiązkach wynikających z zastosowanych środków wychowawczych oraz omawia sposoby i terminy ich realizacji, a także poucza rodziców lub opiekuna nieletniego o obowiązku powiadomienia kuratora w terminie 7 dni o każdej zmianie miejsca ich pobytu trwającej dłużej niż miesiąc.

3. Kurator sądowy może pozyskać od nieletniego, jego rodziców lub opiekuna numer telefonu lub telefaksu lub adres poczty elektronicznej umożliwiający mu kontaktowanie się z nimi, chyba że ustalili, że nieletni, jego rodzice lub opiekun nie dysponują urządzeniami umożliwiającymi taki kontakt.

4. Kurator sądowy może przekazywać nieletniemu, jego rodzicom lub opiekunowi informacje oraz dokonywać wezwań i zawiadomień za pośrednictwem telefonu lub telefaksu lub poczty elektronicznej. Fakt dokonania tych czynności kurator sądowy odnotowuje w karcie czynności nadzoru.

§ 5. 1. W uzasadnionych przypadkach, jeżeli nie ma możliwości nawiązania kontaktu z nieletnim, jego rodzicami lub opiekunem w miejscu ich zamieszkania lub pobytu lub jeżeli przemawiają za tym cele wychowawcze, kurator zawodowy może wezwać nieletniego wraz z rodzicami lub opiekunem do osobistego stawiennictwa w wyznaczonym terminie w siedzibie zespołu.

2. Jeżeli nieletni, jego rodzice lub opiekun mimo prawidłowego wezwania nie stawia się w wyznaczonym terminie, kurator zawodowy niezwłocznie wzywa ich powtórnie do osobistego stawiennictwa i jednocześnie podejmuje działania zmierzające do ustalenia przyczyn nieobecności.

§ 6. 1. Jeżeli nieletni, jego rodzice lub opiekun nie stawia się bez należytego usprawiedliwienia na powtórne wezwanie, uniemożliwiają nawiązanie kontaktu, odmawiają udzielenia informacji lub wyjaśnień bez podania uzasadnienia albo udzielają informacji lub wyjaśnień nieprawdziwych, kurator zawodowy może złożyć do sądu wnioski o zmianę lub uchylenie środków wychowawczych zastosowanych wobec nieletniego, o odwołanie warunkowego zwolnienia z zakładu poprawczego, o zarządzenie wykonania środka poprawczego lub wnioski o wezwanie nieletniego wraz z rodzicami lub opiekunem na posiedzenie sądu.

2. Jeżeli nadzór nad nieletnim został powierzony kuratorowi społecznemu, przedkłada on wniosek, o którym mowa w ust. 1, kuratorowi zawodowemu. W przypadku zaakceptowania wniosku kurator zawodowy składa go sądowi nie później niż w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

§ 7. 1. Kurator sądowy, sprawując nadzór nad nieletnim:

- 1) zaznajamia się z aktami sprawy nieletniego i innymi niezbędnymi źródłami informacji o nieletnim, w tym z przebiegiem dotychczasowych nadzorów i kontroli wykonania obowiązków, o których mowa w art. 6 pkt 2 i art. 7 § 1 ustawy;
- 2) rozpoznaje i diagnozuje sytuację osobistą, rodzinną i środowiskową nieletniego oraz analizuje dotychczas stosowane środki wychowawcze i przyczyny ich nieskuteczności;
- 3) planuje i dokonuje wyboru optymalnych metod kontroli i oddziaływania na nieletniego;
- 4) utrzymuje kontakt z nieletnim oraz udziela mu niezbędnej pomocy w postaci informacji i wskazówek w rozwiązywaniu problemów życiowych, a zwłaszcza w podjęciu i zorganizowaniu nauki, pracy, leczenia lub terapii;
- 5) nawiązuje i utrzymuje kontakt z rodziną albo opiekunem nieletniego, osobiście lub w sposób określony w § 4 ust. 3 i 4, a także osobiście z jego środowiskiem oraz pomaga rozwiązywać zdiagnozowane problemy utrudniające resocjalizację i kontrolę nieletniego;
- 6) kontroluje zachowanie nieletniego, osobiście lub w sposób określony w § 4 ust. 3 i 4, w miejscu jego zamieszkania, pobytu, nauki i, w razie potrzeby, w miejscu pracy, w szczególności zapoznaje się z bieżącą sytuacją nieletniego, zasięga informacji o nieletnim w placówkach oświatowych i oświatowo-wychowawczych, a także w miejscu jego zatrudnienia;
- 7) nawiązuje, w razie potrzeby, kontakt ze stowarzyszeniami, instytucjami i organizacjami społecznymi zajmującymi się pomocą społeczną, pośrednictwem pracy, leczeniem lub oddziaływaniem terapeutycznym;
- 8) zasięga, w razie potrzeby, informacji o nieletnim i jego środowisku od Policji, instytucji samorządowych i organów administracji rządowej oraz współpracuje z tymi podmiotami;
- 9) sporządza i prowadzi w sposób czytelny dokumentację ze sprawowanego nadzoru nad nieletnim, w miarę możliwości, wykorzystując system informatyczny.

2. Kurator sądowy może żądać od nieletniego lub jego rodziców lub opiekuna:

- 1) umożliwienia zapoznania się z warunkami wychowawczymi nieletniego, w tym z jego sytuacją zdrowotną, a także z sytuacją rodzinną nieletniego oraz warunkami bytowymi rodziny, również przez wstęp do mieszkania, w którym przebywają nieletni, jego rodzice lub opiekun;
- 2) udzielenia informacji i udostępnienia dokumentacji dotyczącej wykonywania nałożonych obowiązków;
- 3) informowania o zmianie miejsca nauki, pracy, jak również leczenia lub terapii nieletniego;
- 4) stosowania się do zaleceń, wskazówek i zobowiązań wynikających z planu pracy z nieletnim oraz współpracy w tym zakresie.

§ 8. 1. Kurator zawodowy składa sądowi sprawozdanie z objęcia nadzoru nad nieletnim nie później niż w terminie 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z nieletnim, a kolejne sprawozdania z przebiegu nadzoru nad nieletnim składa w terminach określonych przez sąd lub na żądanie sądu.

2. Jeżeli nadzór nad nieletnim został powierzony kuratorowi społecznemu, przedkłada on sprawozdanie z objęcia nadzoru nad nieletnim kuratorowi zawodowemu nie później niż w terminie 14 dni od dnia nawiązania kontaktu z nieletnim, a kolejne sprawozdania z przebiegu nadzoru nad nieletnim w terminach określonych przez sąd lub na żądanie sądu. Kurator zawodowy po zaakceptowaniu sprawozdania kuratora społecznego składa je sądowi nie później niż w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

3. Sprawozdanie z objęcia nadzoru nad nieletnim zawiera w szczególności:

- 1) dane o nieletnim, jego rodzicach lub opiekunie:
 - a) datę i miejsce urodzenia,
 - b) miejsce nauki lub miejsce pracy,
 - c) numer telefonu lub telefaksu lub adres poczty elektronicznej umożliwiający kontakt z nieletnim, jego rodzicami lub opiekunem;
- 2) informacje o sytuacji osobistej, rodzinnej oraz o warunkach bytowych nieletniego i jego rodziców lub opiekuna oraz o jego stosunku do nadzoru i nałożonych obowiązków, w tym o:
 - a) sposobie realizowania przez nieletniego obowiązku nauki,
 - b) wysokości uzyskiwanych dochodów i ich źródłach,
 - c) stanie zdrowia nieletniego, w tym o ujawnionych uzależnieniach,
 - d) funkcjonowaniu nieletniego i jego kontaktach w środowisku;
- 3) informację o przebiegu dotychczasowych nadzorów i kontroli wykonania obowiązków, o których mowa w art. 6 pkt 2 i art. 7 § 1 ustawy;
- 4) zamierzenia profilaktyczno-resocjalizacyjne i opiekuńczo-wychowawcze;
- 5) metody sprawowania nadzoru nad nieletnim i kontroli zachowania nieletniego;
- 6) plan pracy z nieletnim;
- 7) źródła informacji o nieletnim i datę pozyskania informacji.

§ 9. 1. W sprawozdaniach z przebiegu nadzoru nad nieletnim przedstawia się zmiany w sytuacji osobistej, rodzinnej oraz w warunkach bytowych nieletniego, metodach sprawowania nadzoru nad nieletnim i kontroli zachowania nieletniego, a także postępy w procesie resocjalizacji oraz ocenę skuteczności podjętych działań.

2. Kurator sądowy niezwłocznie zawiadamia sąd o zdarzeniach, które wymagają wydania zarządzeń opiekuńczych, w szczególności w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia nieletniego bądź innych osób albo rażącego naruszenia przez nieletniego porządku prawnego, i jednocześnie podejmuje działania niezbędne dla uchylenia zagrożenia.

§ 10. 1. Przebieg nadzoru i podejmowane na bieżąco czynności kurator sądowy dokumentuje w karcie czynności nadzoru nad nieletnim, prowadzonej osobno dla każdego nieletniego.

2. Karta czynności nadzoru nad nieletnim zawiera:

- 1) datę, miejsce i rodzaj czynności;
- 2) informacje uzyskane w toku prowadzonych czynności;
- 3) ewentualne uwagi lub oświadczenia nieletniego;
- 4) własne uwagi i zamierzenia w zakresie sprawowanego nadzoru nad nieletnim;
- 5) źródła informacji o nieletnim.

3. Karty czynności nadzoru nad nieletnim nie prowadzi się, jeżeli sąd w orzeczeniu określił częstotliwość składania sprawozdań krótszą niż 3 miesiące.

§ 11. 1. Kurator sądowy, którego sąd rodzinny zobowiązał do kontrolowania wykonywania obowiązków określonego postępowania nałożonych na nieletniego, o których mowa w art. 6 pkt 2 ustawy, na żądanie sądu lub okresowo, nie rzadziej niż raz na 3 miesiące, zbiera informacje o sposobie realizacji nałożonego obowiązku. W tym celu kurator sądowy może:

- 1) odwiedzać nieletniego w miejscu jego zamieszkania lub pobytu;
- 2) żądać od nieletniego lub jego rodziców lub opiekuna informacji na temat realizacji nałożonych obowiązków, w tym w formie pisemnych oświadczeń;
- 3) wzywać nieletniego wraz z rodzicami lub opiekunem do osobistego stawiennictwa w wyznaczonym terminie w siedzibie zespołu w celu złożenia przez nich oświadczeń, o których mowa w pkt 2;
- 4) zwracać się do pokrzywdzonych lub podmiotów, na rzecz których nieletni został zobowiązany do wykonania określonych czynności, o informację o sposobie i terminie ich wykonania.

2. Kurator sądowy sporządza sprawozdanie z wykonanych czynności, w którym informuje sąd w szczególności o sposobie i zakresie wykonania obowiązków, działaniach podjętych względem nieletniego, jego rodziców lub opiekuna w celu realizacji obowiązku nałożonego na nieletniego, a także przedstawia wnioski w sprawie zastosowania środków wychowawczych w przypadku uchylania się przez nieletniego od wykonania obowiązku.

3. Do kontrolowania przez kuratora sądowego wykonywania obowiązków określonego postępowania nałożonych na nieletniego, o których mowa w art. 6 pkt 2 ustawy, stosuje się odpowiednio przepisy § 2, § 3 ust. 2, § 4, § 5, § 6, § 7 ust. 1 pkt 9 oraz § 9 ust. 2.

§ 12. 1. Kurator sądowy, kontrolując wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 7 § 1 ustawy, nałożonych na rodziców lub opiekuna nieletniego, co najmniej raz w miesiącu zbiera informacje dotyczące ich realizacji, w szczególności przez wizyty w miejscu zamieszkania lub pobytu nieletniego, zwrócenie się do odpowiednich podmiotów lub instytucji lub wezwanie rodziców lub opiekuna do osobistego stawiennictwa. Sąd może określić inną częstotliwość wykonywania tych czynności.

2. Do kontrolowania przez kuratora sądowego wykonywania obowiązków, o których mowa w art. 7 § 1 ustawy, stosuje się odpowiednio przepisy § 7 ust. 2 i § 10 ust. 1 i 2.

§ 13. 1. Organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, a także zakłady pracy, którym powierzono sprawowanie nadzoru nad nieletnim, nie później niż w terminie 7 dni od dnia powierzenia, wyznaczają przedstawiciela, za jego zgodą, do wykonywania czynności związanych z nadzorem.

2. O wyznaczeniu przedstawiciela podmioty, o których mowa w ust. 1, zawiadamiają sąd, przekazując jednocześnie jego imię i nazwisko wraz z numerem telefonu lub telefaksu lub adresem poczty elektronicznej umożliwiającym kontakt z nim.

3. Podmioty, o których mowa w ust. 1, mogą w uzasadnionych przypadkach, z własnej inicjatywy lub na wniosek sądu, zmienić przedstawiciela wyznaczonego do wykonywania czynności związanych z nadzorem, w szczególności w razie stwierdzenia niewłaściwego wykonywania nadzoru. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 14. 1. Organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, zakłady pracy albo osoby godne zaufania co najmniej raz w miesiącu nawiązują kontakt z nieletnim, jego rodzicami lub opiekunem w celu skontrolowania zachowania nieletniego. Sąd może określić inną częstotliwość wykonywania tych czynności.

2. W pozostałym zakresie do organizacji młodzieżowych lub innych organizacji społecznych, zakładów pracy albo osób godnych zaufania, którym powierzono sprawowanie nadzoru, stosuje się odpowiednio przepisy § 4, § 5, § 6 ust. 1, § 7, § 8 ust. 1 i 3 oraz § 9.

§ 15. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 3 lipca 2014 r.¹⁾

Minister Sprawiedliwości: *M. Biernacki*

¹⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania nadzoru nad nieletnim przez kuratorów sądowych, sposobu wykonywania obowiązków przez organizacje młodzieżowe lub inne organizacje społeczne, zakłady pracy i osoby godne zaufania oraz sposobu kontrolowania obowiązków nałożonych na rodziców lub opiekuna nieletniego (Dz. U. poz. 228), które traci moc na podstawie art. 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1165) w dniu 2 lipca 2014 r.